

Forbindelse denne Lov staaer med Loven om Hartkornets Egalisering; det er blevet udviklet af Andre, og man vil vistnok i det Hele erkjende, at der er et Slagsffabsforhold mellem begge Love, at det i Forhandlingerne angaaende Loven om Hartkornets Egalisation blev forudsat, at denne Lov skulde komme under nøie Drøftelse. Jeg skal derimod tillade mig at bemærke, at selv den ærede Taler, som fremhævede, at den ikke stod i Forbindelse med Spørgsmaalet om det privilegerede Hartkorn, fordi han sagde, at Byrden hvilede paa noget privilegeret og paa noget uprivilegeret Hartkorn, kom dog alligevel til det Resultat, at den hvilede paa noget vist Hartkorn; og han vil ikke kunne godtgjøre, at den med nogen særlig Grund hviler paa dette visse Hartkorn fremfor paa alt andet Hartkorn (Hør! Jo!). Han vil ikke kunne gjøre det retfærdigt, som nu fremtræder som vilkaarligt.

Det er blevet sagt paa et tidligere Standpunkt af Sagen, at Grunden, hvorfor Byrden var kommet til at ligge der, hvor den nu ligger, det var, fordi man tog Hefterne paa det Sted, hvor de vare at finde; men jeg spørger, om der ikke efter den hele Forandring, som vore Forhold have taget, ere gode Hefte at finde paa mange andre Steder end paa de Gaarde, som nu stille Districtshefte, saaledes, at, hvis dette er den oprindelige Anledning til, at Byrden har faaet sin nærværende Skikkelse, er denne Grund forlængere siden forsvundet. Hvorfor skal man da ikke gaae den samme Vej, som Lovgivningen ikke blot nu, men allerede i en lang Aarrække har bestræbt sig for at gaae med alle Natural-Præstationer, nemlig ikke ganske at renoncere paa dem, fordi de kunne ydes billigt, naar de ydes af dem, som ere i Besiddelse af de Midler, af de Redskaber og af de Gjenstande, hvormed de skulle ydes, men paa den anden Side at gjøre dem saa lempelige for Uderne som muligt og fordele dem over en saa stor Kreds som muligt efter lige og eensformige Regler. Det er jo den Vej, man har gaaet ved Frikjørsler. Det er den samme Vej, som anvises ved den nærværende Lov; man tager Byrden bort fra de hidtilværende Udredere, paa hvilke den falder efter vilkaarlige Momenter, og lægger Byrden

paa Hartkornet, men man søger at gjøre dette saa lempeligt for Udrederne som muligt, og man fordeler den over alt Hartkornet. Jeg troer saaledes, at Lovens Princip i den Form, det nu har faaet, er fuldkommen retfærdiggjort og fuldkommen overeensstemmende med den Udvikling, vore Forhold have taget, og som de bør tage, hvor der er Spørgsmaal om Naturalpræstationer, som ydes til Staten.

Det er blevet sagt, at det var ubetimeligt nu at give Loven, men jeg troer, at det aldrig er ubetimeligt at være retfærdig. Det er ikke ubetimeligt, naar denne Sag har været lang Tid og gjentagende behandlet i det ærede Thing, da at fremme den til Afslutning, og lade den gaae videre, for at søge, om det er muligt, at den kan blive Lov. Det forekommer mig, at man ikke uden særdeles stærke Grunde skal forkaste en Lov paa Sagens sidste Standpunkt, naar Loven, saaledes som her er Tilfældet, har faaet en Form, hvortil der er blevet arbejdet hen fra alle Sider, idet man har søgt saameget som muligt at imødekomme de forskjellige Ansættelser og Bestræbelser, som her gjorde sig gjældende med Hensyn til flere af Lovens enkelte Bestemmelser.

Det er blevet sagt, at Udredningsbyrden, saaledes som den nu bestaaer, ikke var nogen synderlig Byrde for den nærværende Udredere, og at det derfor ikke havde noget Hastværk med at lette denne Byrde. Men, er det ikke nogen stor Byrde for dem, da er det heller ikke nogen stor Byrde for hele Landets Hartkorn at overtage det (Hør!). Jeg kan ikke nægte, at det har været mig uforsaaeligt, hvorledes den ærede Nigsdagsmand for Bogenfse (Jespersen), idet han udtalte sig i denne Retning, har kunnet paaheraabe visse Lettelser i de hidtil bestaaende Byrder, thi disse Lettelser ere jo endnu ikke indtraadte, og, hvis denne Lov ikke bliver til Lov, saa indtræde disse Lettelser ikke. Altsaa er det vel betimeligt, naar man selv erkjender disse Lettelser for ønskelige, da at lade dem blive til Lov.

Det er blevet sagt, at hvis man vilde vente til Efteraaret, saa vilde Armeeargamentationen foreligge, Jeg er ikke istand til at afgjøre, hvorvidt dette vil blive muligt, men saameget er vist, at, hvorledes Armeeargamentationen end